

Beata Szluz

Konsultant naukowy

Projekt socjalny

Projekt socjalny jest: „formą projektu działania, który zmierza do wyjaśnienia i rozwiązania problemu danej populacji. Na ogół odnosi się do populacji (jednostek, grup, społeczności lokalnej czy funkcjonalnej – instytucji) znajdującej się czasowo, bądź trwale w sytuacji trudnej” (Marynowicz-Hetka, Piekarski, 1996, s. 176). Jest to ograniczone w czasie i przestrzeni społecznej przedsięwzięcie o charakterze pomocowym. Projekt jest kojarzony z określonym programem pomocy, zmian lub akcją socjalną w ramach danej instytucji lub środowiska (Kantowicz, 2001, s. 138). Celem projektu socjalnego jest oczekiwana zmiana, która oznacza przekształcanie, przemieszczanie albo modyfikację struktury lub procesu. Takie pojęcie zmiany (np. sytuacji rodziny) wymaga zdefiniowania:

- Co chcemy zmienić?
- W jakim celu chcemy dokonać zmiany?
- Kto chce dokonać zmiany?
- Co zamierzamy osiągnąć?
- Jaka ma być nowa sytuacja? (Kott, 2011, s. 7).

Projekt socjalny powinien dostarczyć odpowiedzi na następujące pytania:

- Komu ma służyć?
- Do jakich użytkowników jest skierowany (określenie problemu społecznego)?
- Na jakie potrzeby użytkowników powinien odpowiadać (określenie celów)?
- Jakimi metodami i narzędziami należy odpowiedzieć na potrzeby użytkowników projektu? W jaki sposób będzie on realizowany (zadania i działania)?
- Gdzie odbywa się jego realizacja?
- Co pozwoli określić miejsce i czas realizacji projektu (plan i harmonogram)

LIDER PROJEKTU

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

PARTNERZY PROJEKTU

Województwo
Podkarpackie

Województwo
Lubelskie

Województwo
Podlaskie

Województwo
Świętokrzyskie

Województwo
Mazowieckie

projektu)?

- Z kim projekt będzie realizowany?
- Co pozwoli określić tożsamość i kwalifikacje profesjonalistów i osób współpracujących przy realizacji projektu (zespół projektowy i partnerzy)? (Kott, 2011, s. 11).

Projekt jest postępowaniem celowościowym, które jest ukierunkowane na przeobrażanie rzeczywistości od stanu wyobrażanego do stanu rzeczy zrealizowanego.

Składa się z następujących elementów:

1. **Diagnozy** - składającej się z opisu, zestawiania ocen, konkluzji, postulowania (opis nieistniejących, wyobrażanych stanów rzeczy) i stawiania hipotez,
2. **Konstruowania projektu,**
3. **Realizacji projektu,**
4. **Sprawdzania i oceny skutków** (Podgórecki, 1998, s. 53-73).

Według W. Ciczkowskiego projekt powstaje w następujących fazach:

1. **Faza konceptualizacji** – spojrzenie na projekt z punktu widzenia racjonalnego działania.
2. **Faza operacjonalizacji** – konkretyzacja celu głównego i celów szczegółowych projektu.
3. **Faza ewaluacji** – jest to nie tylko ocena celów i metod realizacji projektu, lecz również ocena zmian u tych, do których działanie zostało skierowane, a także wszystkich pozostałych uczestników projektu (Ciczkowski, 1999, s. 298-299).

W trakcie opracowywania, realizacji i ewaluacji projektu socjalnego można wyodrębnić następujące elementy:

- planowanie – na tym etapie ocenia się rzeczywiste potrzeby grupy docelowej i planuje się zarys działań, które mają poprawić sytuację beneficjenta,
- identyfikacja – służy wyodrębnieniu poszczególnych potrzeb i celów, które przyczyniają się do rozwiązania rozpoznanych problemów,
- opracowanie – opracowuje się metody i działania, którymi chce się osiągnąć dany cel oraz opracowuje się budżet,
- finansowanie – polega na zabezpieczeniu zasobów finansowych potrzebnych do

LIDER PROJEKTU

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

PARTNERZY PROJEKTU

Województwo
Podkarpackie

Województwo
Lubelskie

Województwo
Podlaskie

Województwo
Świętokrzyskie

Województwo
Mazowieckie

zrealizowania projektu,

- wdrożenie – następuje wdrożenie zgodnie z harmonogramem i określonym w projekcie zakresem,
- ewaluacja – ocena efektywności przeprowadzonych działań (Chłudziński, Przybylski, 2004).

Działania mogą być podejmowane wobec różnych odbiorców:

- indywidualnych – odnoszą się do jednostek i stosowane są w indywidualnym toku prowadzenia przypadku,
- grupowych – skierowane są do grupy lub większej zbiorowości odbiorców,
- instytucjonalnych – odnoszą się do placówek, kreują ich powstanie lub zmierzają do modyfikacji ich funkcjonowania. (Niesporek, 2007, s. 77).

Projekt socjalny charakteryzuje się następującymi cechami:

- jest niepowtarzalny (inny klient, inny budżet, inne zasoby niezbędne),
- służy rozwiązywaniu problemu (czynnikiem generującym jego tworzenie jest chęć rozwiązania problemu),
- służy dokonaniu zmiany (projekt kończy się wykonaniem czegoś),
- jest ograniczony (tzn. ma określony czas trwania, datę rozpoczęcia i zakończenia, liczbę zasobów oraz budżet),
- charakteryzuje go złożoność (tj. duża liczba wykonywanych zadań) (Kott, 2011, s. 7).

Przystępując do realizacji projektu socjalnego określamy strukturę podziału zadań, tzn. obszary projektu dzielimy na etapy i elementy. Cykl projektowy składa się z kilku etapów:

- **Etap I: planowanie projektu** - elementami I etapu są: zdefiniowanie problemu socjalnego, który staje się potencjalnym obiektem działań socjalnych,
- **Etap II: identyfikacja** - elementami II etapu są: wstępna analiza problemu (diagnoza), usytuowanie problemu w kontekście teorii społecznych, określenie celów projektu (głównego i celów szczegółowych) oraz działań służących ich osiągnięciu,
- **Etap III: opracowanie założeń** - elementami III etapu są: analiza założeń metodologicznych związanych z diagnozowaniem potrzeb oraz realizacją projektu, ustalenie harmonogramu działań.

LIDER PROJEKTU

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

PARTNERZY PROJEKTU

Województwo
Podkarpackie

Województwo
Lubelskie

Województwo
Podlaskie

Województwo
Świętokrzyskie

Województwo
Mazowieckie

Projekt „Liderzy kooperacji”
realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020

- **Etap IV: finansowanie** - elementami IV etapu są analiza sposobu finansowania, przygotowanie kosztorysu.
- **Etap V: wdrażanie** - elementami V etapu są: ustalenie planu pracy, ustalenie harmonogramu działań, realizacja projektu i zarządzanie projektem, monitorowanie.
- **Etap VI: ewaluacja** - elementami VI etapu są: ocena wewnętrzna i zewnętrzna projektu socjalnego, opracowanie wniosków (Kott, 2011, s. 11-25).

Projekt socjalny może mieć następujący układ treści:

1. Stronę tytułową (nazwę projektu, imię i nazwisko autora projektu, nazwę instytucji/organizacji realizującej projekt, datę złożenia projektu).
2. Spis treści.
3. Zdefiniowanie problemu będącego przedmiotem projektu (usytuowanie problemu w kontekście teorii społecznych).
4. Opis problemu: rozdział można podzielić na mniejsze podrozdziały logicznie uporządkowane, w których należy:
 - przeprowadzić analizę przedmiotu projektu (diagnoza społeczna środowiska, opis uczestników projektu oraz sposobu rekrutacji itp.),
 - analizę strategii postępowania przy realizacji projektu, (określić słabe i mocne strony, zasoby i dowolną metodą np. SWOT, PEST),
 - określić cele (główny, szczegółowe) oraz rezultaty (miękkie i twarde),
 - przedstawić działania służące osiągnięciu celów oraz sposoby ich realizacji, czyli metody pracy socjalnej zastosowane przy realizacji projektu.
5. Harmonogram projektu socjalnego.
6. Budżet. Kosztorys szczegółowy.
7. Promocja projektu.
8. Monitoring i ewaluacja.
9. Wnioski (rekomendacje, jeśli wyniki projektu zawierają sugestie do podjęcia działań naprawczych).
10. Bibliografia.
11. Załączniki (wzory ankiet, kalkulacji, raportów, dokumentację z wdrażania projektu itp.) (Kott, 2011, s. 17-18).

LIDER PROJEKTU

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

PARTNERZY PROJEKTU

Województwo
Podkarpackie

Województwo
Lubelskie

Województwo
Podlaskie

Województwo
Świętokrzyskie

Województwo
Mazowieckie

Ewaluacja projektu prowadzona jest na bieżąco i pod koniec projektu. Podstawowe zagadnienia do ewaluacji projektu obejmują:

- adekwatność i cel projektu,
- stopień osiągnięcia celu,
- jakość rozwiązań (czy są to dobre rozwiązania),
- przestrzeganie planu i budżetu,
- sterowanie i efektywność.

Ewaluacja projektu socjalnego realizowanego przez grupę:

- dostarcza informacji niezbędnych do podejmowania decyzji, porządkuje,
- pozwala określić, jak grupa radzi sobie w dążeniu do osiągnięcia celów,
- pozwala na korektę i doprecyzowanie celów szczegółowych i zadań dostosowując je do realiów, bądź potrzeb sytuacji,
- wspiera grupę w planowaniu przyszłych pomysłów, programów,
- pozwala na wspólną pracę grupy, wykorzystując dobre doświadczenia.

Dokonując ewaluacji procesu pracy grupowej w projekcie należały określić:

1. Jak przebiegała współpraca w grupie?
2. Jak prowadzona była grupa?
3. Czy wszyscy członkowie grupy mieli poczucie możliwości udziału w dyskusji?
4. Czy grupie udało się zrealizować wcześniejsze założenia?
5. Czy można wyróżnić elementy utrudniające pracę grupową?
6. W jaki sposób radzono sobie z problemami pojawiającymi się w trakcie pracy?
7. Jakie konkretne działania zostały podjęte w sytuacjach problemowych?
8. Czy można było znaleźć inne rozwiązania?
9. Czy istnieje potrzeba wprowadzenia zmian w realizacji i przebiegu kolejnych spotkań? (Niedźwiecka-Stopyra, 2012, s. 83-84).

W praktyce projekty socjalne mogą być mniej lub bardziej szczegółowe. W swojej najprostszej formie mogą być jedynie prostym planem działania – tj. chronologicznie ułożonym wykazem czynności do wykonania. W formie bardziej złożonej obejmują wszystkie rzutowane w przyszłość – istotne elementy metodyki działania społecznego (Kotlarska-Michalska, 1999, s. 42-43).

LIDER PROJEKTU

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

PARTNERZY PROJEKTU

Województwo
Podkarpackie

Województwo
Lubelskie

Województwo
Podlaskie

Województwo
Świętokrzyskie

Województwo
Mazowieckie

Bibliografia:

1. **Chłudziński M., Przybylski W.** (2004), *Jak skutecznie napisać projekt socjalny?*, Verlag Dashofer, Warszawa.
2. **Ciczkowski W.** (1999), *Projekt socjalny w środowisku lokalnym. Założenia teoretyczno-metodologiczne* [w]: *Bezpieczeństwo człowieka w środowisku lokalnym*, red. W. Ciczkowski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn.
3. **Kantowicz E.** (2001), *Elementy teorii i praktyki pracy socjalnej*, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 2001.
4. **Kotlarska-Michalska A. (red.)** (1999), *Diagnozowanie i projektowanie w pracy socjalnej*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań 1999.
5. **Kott K.** (2011), *Co to jest projekt socjalny?*, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa.
6. **Marynowicz-Hetka E., Piekarski J. (red.)** (1998), *Wokół problemów działania społecznego*, Wydawnictwo "Śląsk", Warszawa.
7. **Niedźwiecka-Stopyra A.** (2012), *Etapy przygotowania i realizacji projektu socjalnego* [w:] *Podręcznik dla uczestników specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny*, red. I. Grudzień-Bielaszewska, J. Lesiewicz, [b.w.] , Lublin.
8. **Podgórecki A.** (1998), *Tok postępowania celowościowego* [w:] *Wokół problemów działania społecznego*, red. E. Marynowicz-Hetka, J. Piekarski, Wydawnictwo "Śląsk", Warszawa.

LIDER PROJEKTU

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

PARTNERZY PROJEKTU

Województwo
Podkarpackie

Województwo
Lubelskie

Województwo
Podlaskie

Województwo
Świętokrzyskie

Województwo
Mazowieckie